

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám háza a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

a

„KELET”

1878-ik évi nyolczadik évfolyamára.

A beköszöntő új évvel hét esztendeje mulik, hogy a „KELET”, mint a közügy igénytelen szolgálja naponta bekopogtat az erdélyrészi olvasó közönség ajtaján. E hét év alatt nem szerzett magának e lap világhírt, de nem is vágyott rá; lételének czélja maga volt a fáradhatatlan küzdelem a közös haza és különösen ez ország-rész magasabb szellemi és anyagi érdekeiért, hogy elmondhassa az olvasó: e papirban komoly és nemes irányu lapot vett kezébe.

Hogy mennyiben tettünk eleget e feladatnak a multban, az erdélyi részek intelligentiáján áll megítélni, a jövőt illetőleg utalva most egy éve közreadott terjedelmes programunkra, ismét csak e hivatás lelkiismeretes betöltését ígérjük.

Egy politikai napi lapnak nem lehet feladata csupán elhordani az olvasó tűzhelyéhez a külföldi eseményeknek, már a nagyobb lapok által terjedelmesebben hozott napi krónikáját, hanem kötelessége felismerni, felkutatni eszközeit és utait egy országrész előhaladásának s küzdeni magának, lelkesíteni másokat egy szebb, boldogabb jövő érdekében; szóval egy lap nem lehet csak száraz visszhangja a jelennek, hanem élet-úttere a haza magasabb és nemesebb, a jövőre irányzott törekvéseinek.

Igy fogva fel hivatásunkat, bizalommal kérjük ki olvasóinknak eddig tanusított pártfogását. Lapunk a legnagyobb magyarországi vidéki lap, reméljük külsejének megfelelőleg, tartalmában is gazdag és tanulságos olvasmányt adhatunk olvasóinknak, jövő 1878. évi folyamában.

A „Kelet” előfizetési feltételei maradnak a régiek:

Egész évre 16 frt. Negyedévre 4 frt.
Félévre 8 „ Egy óra helyben 1 „ 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Az előfizetési pénzek legczélszerűbben postautalvánnyal a kiadóhivatalba Stein J. könyvkereskedésébe küldendők.

BÉKÉSY KÁROLY
a „Kelet” szerkesztője és kiadó-tulajdonosa.

Kolozsvári ipar- és iparműtörténelmi kiállítás.

IX.

Szöveg ipar. Gazdaság.

A kolozsvári kiállításnak volt érdekes két speciálitása, mely kezdetleges iparunk, vagy jobban mondva: pusztuló félben levő székely iparunk szempontjából érdekeltséget igényel.

Egyik a nagy mennyiségben beküldött brassói posztó, és a másik a székely szőttesek gyűjteménye volt.

Sajátságos végzete a mi boldogtalanságunknak, hogy a mit létrehozni tudunk, a mit tartónak, jónak tartunk ipari czikkeink közül, még annak is tönkre kell mennie saját részvételestőlünk miatt.

A Rosner által nagy mennyiségben

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Az ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Utóvégre is ezen lehetne segíteni, ha csak nem mind hitvány türes szóbeszéd, a mit az ipar érdekében hangoztatunk. Annyi vállalkozó szellem van Kolozsvárt is, miért nem veszi magának bár egyikük a fáradságot, hogy üzletének egy részét tisztán a hazai iparnak különítse el. Irja üzlete felé; „a hazafiságnak!” és állítson raktárt boltjában tisztán a hazai ipar termékeiből, brassói, székely posztóból, székely szőttesekből, a hosszú-falusi iskola faragványából, a székely kákamunkákból, a beszteczerei faedényekből stb. stb.

Nem tudjuk elképzelni egy olyan hazafias magyar várostól, mint a milyen Kolozsvár, hogy egy ilyen üzletet ne volna képes fenntartani. Ragadj meg valamely kereskedőnk ez eszmét, bizonyára nem fogja kárát vallani. A kiállításra bármely üzletember meggyőződhetett, hogy az erdélyi részeknek legalább egy raktárra való ipara van s a kiállításnak a legszebb vívmányai közé tartoznék, ha létesülne az. Justus.

A kiállításnak a hölgyek gondos kezei alatt létrejött gazdasági része is mutatott fel érdeket. Legszebb és legteljesebb volt a gyümölcs kiállítás, melyről az „E. Gazda” a következőleg emlékezett meg:

Az erdélyi gazdasági egyesület kertészeti szakosztálya egy külön szobában érdekes gyümölcs kiállítást rendezett be. A kedvezőtlen év dacára meglepi a közönséget a fajok száma és szépsége, bár az előre haladott évszak miatt már az őszi gyümölcsök nagy része — kivált a körtvékből — hiányzik, vagy pedig ott a helyszínen túleréssel fenyegetnek s későbbi szemlélő, az első hét lejártával, hiában fogja keresni őket. Egy egész külön asztalt foglal el Tisza Lászlóné 48 fajtából álló körtvegyűjteménye; legszebbek és jobbák: Angoulemei herczegnő, Brabanti herczegnő, Six vajkörtéje, Brüsseli pergamént (pünkösdi perg. név alatt), Coloma izetese, Josephine de Matinas, Beurre gris superieur. Korbuly Bogdán ur nagy szíveséggel bocsátotta a szakosztály rendelkezése alá mezőszégi Lompért és Fizkuton termelt kitűnő szép almáit; a 20 fajtából kitűnőbbek: téli angol arany pármén, ananász reinette, nagy casseli r., Bauman r., Dornish gily flower. Id Bodor Pál szakosztályi elnök úrtól 15 alma és 10 körtve fajt találunk; kitűnő szép és jó a londoni peppin alma (Calvil du roi). Brassai József 12 faj körtvéjéből különösen figyelemre méltó saját maga által magról előállított körtve magoncza, melyet ő Mari emlékének nevezett, a Del vajkörtvéjéhez hasonló alakra és íze nézve is; ugyancsak Brassai úrtól kiállítva találjuk itt nagy gondattal lerajzolva és leírva, a gazd. egyeslet dévrai vándorgyűlésén megállított 60 alma és 60 körtvefajt; ajánljuk a szakértő látogatók figyelmébe Berde Árontól (8 faj alma 1 körtve), Tompa Imrétől (3 alma, 1 körtve), Szabó Sámuelről (6 alma, 3 körtve), özvegy Csapó Sándornétól, egy csomó meghatározatlan, de válogatott alma és körtve: ezek a gyűjtemény főbb csoportjai. Meg kell említenünk végül Gábor Antalnét igen szép Batul almáit és Domokos Samu kolozsvári polgár óriási nagyságu Clairgeau körtvéit; Szentgyörgyi Lajos kolozsvári néptanító 5 faj szép nagyszemű asztali szőlőt állított ki (genuai zamatos, uva reginae, fejár alicante, Chasselas Napoleon, golden Champion); ugyan nála eladó gyökéres szőlővesszők is találhatók (36 válogatott fajtából).

— Ő császári és Apostoli királyi Felsége a magyar delegációnak az 1878. év első negyedében felmerülő közös kiadások fedezésére hozott határozatát legkegyelmesebben szentesíteni felhatalmazta.

A magyar országos bizottság határozata az 1878. év I-ső negyedében felmerülő közös kiadások fedezésére tárgyában.

I. A közös ministerium felhatalmaztatik, hogy 1878. évi január hó 1-étől 1878. évi márczius hó 31-éig a rendes szükséglet közös kiadásait az 1877. évre megállapított s ezen év ugyanazon időtartamára eső rendes szükséglet arányában folyóvá tehesse.

Ezen kiadások az 1878. évre megszavazandó költségvetés számszerinti keretébe lesznek beillesztendőek.

Ez nem praedjudikál az 1878. évi költségvetés megszavazásának sem egészen, sem pedig az egyes czimek és tételekre nézve.

2. Az osztrák-magyar Lloyd javadalmazását illetőleg ezen rendelkezés csak azután lesz érvényes, ha a fennálló szerződés meghosszabbítása iránt a két törvényhozás intézkedett.

3. Azon összegek, melyek a magyar korona országait, illetőleg a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokat terhelendik, a közös költségek viselésére nézve hozandó törvények értelmében lesznek kiszámítandók.

Kelt Bécsben, 1877. évi december hó 13-án.
Szlávy József, s. k. a bizottság alelnöke.
Nagy György, s. k. a bizottság jegyzője.

A közös ügyek tárgyalására a magyar országgyűlés és a birodalmi tanács részéről kiküldött, Általunk f. évi december hó 5-ére Bécsbe egybehívott bizottságoknak, az 1878. év I-ső negyedében felmerülő közös kiadások engedélyezése tárgyában hozott fennbbi határozatát, közös ministeriumunk előterjesztése folytán, az 1867. évi XII. törvényczikk értelmében jóváhagyjuk és megerősítjük.

Kelt Bécsben, 1877. évi december hó 13-án.
(P. H.) FERENCZ JÓZSEF, s. k.
Andrássy, s. k. Hoffmann, s. k.
Gróf Byland Rheidt, s. k.
altábornagy.

— Az osztrák állami adevételek ez évben januártól októberig bejárólág direkt adókban tettek 73,217,000 frtot. (A mult év megfelelő szakában 73,011,000 frt volt a bevétel, mely az idén tehát 206,000 frttal nagyobb a tavalyinál.)

Az indirekt adók tiszta jövedelme a fennmiltított adó alatt 137,070,000 frt. (A mult év megfelelő szakában 134,850,000 frt volt az adó-nemből a bevétel, mely az idén tehát 2,120,000 frttal nagyobb a tavalyinál.)

— A francia hivataloslap tegnapi közölte a praefektusi hivatalokban történt változásokat. A május 16-ika előtti prefektusok legnagyobb része visszanyeri hivatalát. A belügyminiszter körlevelét intézett a praefektusokhoz, utatitván őket annak megengedése, hogy a hirlapokat ismét árulhassák az utcákon. Poney-Quertier fölolvasta a senátusban a költségvetési bizottság jelentését, melyben indítványozzák a költségvetés 2/12 részének és a négyféle adó behajlásának megszavazását. Lucien Brun a jobboldaliak nevében kijelenti, hogy fontartással adják szavazatukat; kétségsévonja, hogy a többség megtagadhatja a költségeket; és kinyilvánítja, hogy a jobboldal fontartásának hangsúlyozása mellett megszavazza a költségeket. A bizottság javaslatait egyhangulag elfogadták.

A HÁBORU.

A porta mediátort kéri jegyzéke van a napi események előterében. Hogy az orosz diplomatiában mily fogadtatásra talált az, azt tudjuk. Még nagyobb lesz ez a souverain visszatetszés azon konstantinápolyi felogás hangoztatása után, hogy a porta nem mint legyőzött kéri a hatalmakat, mert két védelmi vonalon reméli még megállithatni a betörő ellenséget.

Hogy Oroszország már most csak azért álljon el e háboru folytatásától, mert a porta — mint egy konstantinápolyi távirat mondja — kész volna ráállani a konferentia egykor visszautasított alapjára, ez épp oly kevésbé valószínű, mint a mily kevésbé igaz az, hogy Oroszország nem a hódítások kilátásával ment e háboruba. Teljesen el volna tehát veszte a török jegyzék remélt hatása, ha igaznak bizonyulna, hogy a hatalmak többsége a két fél közti közvetlen alkudozások mellett van s ezt ajánlja a portának. Ezen kijelentésnél természetesen Németország állana első sorban, Anglia pedig ott, a hol az „ellenkező irányu befolyás gyakorlása” megszűnik.

Ilyen körülmények közt legkevésbé sem csodálatos, ha a porta hivatkozik az ultima ratiójára, a két védelmi vonalra, s a Balkán-vonal és Rumélia erődítésével tettei felhőzt megnehezíti a „Czárgrádba” — vulgo Konstantinápoly — igyekvő utat.

Antivári sorsa.

Antivári sorsára vonatkozólag a P. L-nek Bécsből, decz. 17-iki kelettel, a következőket írják: az antivári török parancsnok azon ajánlatára, hogy magát Ausztria-Magyarországnak adja meg, itt még semmit sem határozat azon kívül,

Hirdetési díjak
Hatezer hasábozott gémond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt. Stubenbastei Nr. 2. (Böckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint és Volger (Wallhagasse 10.) Bnd. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint és Volger hirdetés közz. irodája. Weiss mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyitlóci cikkek
gémond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:
hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

hogy arról egyáltalán szó sem lehet s ez magától értetűk, mert Ausztriának megszállása kétségteleh interventió ténye volna és Ausztria-Magyarország semmiképen nem akar interveniálni. Egeszen közönyt azonban még sem maradhat az ott történnő eseményekkel szemben, mert Antiváriban nagyon sok osztrák alattvaló lakik, kik személylük és vagyonuk védelmére igényt tartanak. Előreláthatólag az fog történni, hogy ezeknek Bécsből szabad elvonulhatást fognak biztosítani a montenegrói táboron keresztül s a többit, a várost és várat, sorsuknak hagyják. Végleges határozatot azonban, mint mondtuk, még nem hoztak ez óráig.

A jövő operáciokról.
Bukarestből jelentik a „Daily News”-nak, hogy az orosz haditanácsban eltérők a nézetek a jövő operáciokról. Tottleben ajánlja, hogy mindekelőtt Ruszcsukot és Szilisztriát kell elfoglalni. A nagyherczeg tábornoka pedig azt akarja, hogy azonnal előre kell nyomulni Drinápoly felé, és a Sipka szorosán át.

A „Daily News” kételkedik abban, hogy második hadjáratról is lehet tartani. Azt óhajtija mindenki, hogy a hadviselőket közvetítés nélkül kössék meg a békét. Mondják, hogy Anglia figyelmzettette augusztus havában Oroszországot, hogy ha Oroszország a második hadjáratot megkezd, Anglia nem tartózkodhatik a háborútól. Ez intés sem officiosus uton, sem a ministerium által nem közöltetett, de megtette hatását. A háboru erőlyes folytatása ennek eredménye.

Bukarestből jelentik a „Times”-nak, hogy Krüdenen hadteste elindult Orhanie felé.

Konstantinápolyból jelentik a „Neue freie Presse”-nek, hogy Ausztria-Magyarország tagadólág felelt a pasa körjegyzékére, és a mediátort jelenleg nem tartja időszerűnek.

A török tartalék sereg szervezése.

A török kormány köv. hivatalos közleményit hozza nyilvánosságra: Tudva van mindenki előtt, hogy két év óta dúló komoly belesemények, melyekhez hasonló a mult nem mutat föl, és Oroszország konok nagyravágása idézték föl a jelen háborut, melyet kölelességtünk velt elfogadni, hogy megóvhasunk hazánk jogait és függetlenségét. Egesz világ elismerte a császári kormány erőfeszítéseinek nagyságát s azon áldozatkészséget, melylyel a kormány hű alattvalóinak körében mind e napig találkozott.

Elérkezett a pillanat, hogy a hazafias előrelátás e nagy áldozatkészségnek új tápot adjon, biztosítandó az országot az ellenség özáljaival szemben.

A főntebbiek folytán egy császári irade százötvenezer emberből álló tartalék hadsereg alakítását rendeli el, egyidejűleg a nemrég alakult s fegyverre szőlított új miliczezel. (Polgár-örséggel.)

Minden intézkedés megtörtént, hogy a császári rendelet haladéktalanul keresztül vitessék. Tekintettel arra, hogy az ottomán nép jogainak és méltóságának megvédése szultán ő Felségének állandó gondjai közé tartozik; tekintettel arra, hogy ő Felségét eszahalatlan bizonyítékok maggyőzték afelől, miszerint hű alattvalói egyhangulag osztóznak az ő érzelmekben, amit főleg azon dicsegetreméltó buzgalomnak tüntetett ki, melylyel siettek eleget tenni rájuk rótt kölelességeiknek a polgárorség alakítása körül, mely azon ezébből szerveztetett, hogy a birodalomban a rend és biztonság fúntartassék, illetőleg hogy a benne résztvevők, szűlföldjükon maradvá, osztóznak a haza védelmében; tekintettel arra, hogy minden otomán egyformán s az alkotmány szerint köteles betölteni e hivatást: — ő Felsége a szultán, azon teljes egyenlőség értelmében, melyet minden alattvalója élvez, méltóztatott elrendelni, hogy a nem-muzulmán alattvalók, kik az ad hoc szabályzatban előirt fúkot betöltötték, vétesenek föl a konstantinápolyi polgárorség zászlóaljaiba.

Bizton lehet remélni, hogy nem a muzulmán alattvalók valódi értéke szerint méltányolván azon bizalom magas jeleit, melyben az uralkodó őket részesíti, sietni fognak büszkén teljesíteni a szent kölelességet, mely rájuk ruházott.

Tekintettel arra, hogy az alakítandó tartalékhadsereg egyszersmind a terület védelmében is osztózni fog, — hogy az ebbe sorozandók egy részét a polgárorség fogja szolgáltatni; a konstantinápolyi polgárorség sürgösség esetén föl-szólítatik a főváros, a drinápolyi polgárorség Drinápoly s esetleg más stratégiai pontok megvédésére.

A tartalékhadsereg élére külön parancsnok állíttatik.

Táviratok.

Berlin, decz. 18. Diplomáciai körökben meg vannak róla győződve, hogy Ausztria semmi nemű, belülről jövő pressió folytán nem fogja külpolitikáját módosítani, s hogy a hármas szövetség állandóan fenn fog maradni.

Bécsben a helyzetet annyira tisztázottak tartják, hogy az annak idején tett katonai intézkedéseket most fölöslegeseknek és tárgynélkülieknek hiszik. Mindamellett megszüntetések e pillanatban inopportúnak látszik, mert tüntetésekre adhatna alkalmat. (D. Z.)

Poradim, decz. 18. Az Osman pasa haláláról szóló hír valótlán; állapota egyáltalán nem veszélyes.

Belgrád, decz. 18. A driná és a javori hadtestnek egyelőre defensív feladata van. Csak a moravai, sumadjai és tamvölgyi hadtestek fognak támadólag fellépni, az első kettő Nis, az utóbbi Viddin és Adlie ellen.

Konstantinápoly, decz. 18. A törökök igen tévékenyen szervezik a Balkán vonal védelmét. Állítják, hogy a szerbek a határ átlépése után Pristina ellen nyomulnak. A kosovói vilájet összes lakossága fölfegyvereztetett. Görögországnak actióba lépéséről nincsen szó. A Karszából Erzerumba szállított sebesült törököknek csak fele érhet el Erzerumot. A török lapok megerősítik a Krétán uralkodó igazgatottságot és jelentik, hogy Kostaki Adossydes (görög) és Szalim effendi (török) holnap Krétába utaznak mint kormánybiztosok. (Havas ügyn.)

Konstantinápoly, decz. 17. Azon magyarokat helyreigazításul, melyet a porta mediátort kéri körjegyzéseknek tulajdonítottak, török kormánykörökben kiemelik, hogy Törökország egyáltalán nem a legyőzött szerepben fordult a hatalmakhoz, mivel a portának még két védelmi vonala van, melyeket, azt hiszi, védelmezni foghat. Törökország körjegyzésekben akar közeledni az európai hatalmak követeléseivel. A háború a porta azon vonakodása következtében kezdődött, hogy a követeléseket elutasította, s a háború befejezhető a porta azon engedménye által, hogy a conferentia alapjára helyezkedik. (Reuter-ügyn.)

Egy sajtóságság jelenet Osmán pasáról.

Osmán pasáról, a szenvedélytelen kömberről, a kinek egy arcizma sem rándult meg a legvérengzőbb csata hevében, s a ki hidegen tudta nézni, hogyan hullanak el mellette az emberek, s hogy tudja a földet lábainál a golyó, Louis Victor, kiről Osmán pasa hiteles arcképe is ered, melyet az a misir plevnai sátorában rajzolt le természet után, sajtóságság jelenetet említi fel a plevnai táborból a „Frankfurter Zeitung”. hoz intézett egyik levelében. A mily humanus, atyailag gyöngéd és barátságos tudott lenni — ugymond — derék tisztjeihez és katonáihoz, ép oly kurtá, minden formakelléket nélkülöző prozessust csinált a anyag, engedetlen, hibás vagy gyáva katonákkal szemben. Egy nap, — folytatja, — tanuja voltam egy oly jelenetnek, mely bár nem volt véres, mégis kitörölhetetlen benyomást gyakorolt lelkemre s egészen új oldalról világít meg előttem Osmán pasa jellemét.

Hat szuronyos katonák két tisztet vezettet a pasa elé, egy mülasimot (hadnagyot) és egy kolaszit (kapitányt). A kapitány egy egész fővel volt magasabb, mint a pasa s a rengeteg nagy fekete bajusz vakmerő, marcsona kifejezést adott arcának. Sejtteni kezdém, hogy itt az osztó igazságnak lesz majd egy kis dolga, s hogy jelenlétében a vezérre feszélyező hatással lehetne. Hátravonultam tehát a sátrak közé, hol oly állást fog-

laltam, a melyből az egész jelenetnek észrevételén szenttanuja lehettem.

Osmán pasa katonái merer, mozdulatlan állásban beszélt a katonákhoz. Egyszerre, minth megvillanyozták volna, nekik ugrott, megragadta az egyiket mellén, herkulesi erővel felkapta a magasba s néhány pillanatig valóságban ott tartotta balkezelével a levegőben, míg ökölre fogott jobb kezével irtoztató csapásokat mért fejére, nyakára, vállára, majd eldobta magától, úgy hogy az messze hengeredett tőle. Akkor aztán a másikkra, az óriás kapitányra rohant, mint egy tigris, képzeltetetlen erővel ragadta ezt is fel a földről, ott rázta szabadon a levegőben a nagy tetemet, sulyos ütéseket mérve rá, a hol érte. Soha se hittem volna ezt lehetségesnek, ha tulajdon szememmel nem látom. Majd a földhöz vágta azt is, s még egyszer a hadnagyra, aztán megint a kapitányra rohan, ki egy öklölésétől lerogyott. A vezér e közben dühös hangon folytat e szavakat hangoztatta: csapkin (gaz), peszevenk (kerítő), szimeir (disznó). A marsal kerekre nyitott nagy szemre lánggal égtek, fogát csikorgatva, arca lángolt.

Mily változás e mindig oly egyenlőn nyugodt, zárkózott emberen, a ki a legiszonyabb golyózáporban órákig el tudott állni egy helyen mozdulatlanul. Mi forgathatta ki ennyire rendes hangulatából?

E két tiszt gyávasággal volt vadolva; tulajdon katonáik, kiket az ellenséges redoutok ellen kellett volna vezetniök, látták, hogy a földre feküdtek a fölöttük elrepülő golyók záporában.

Muktár ezért fébe lövette volna őket, Sulejman tulajdon kezével lötte volna főbe, — Osmán összevissza törte őket borzasztó öklével, megsegyenítette katonáik előtt, s még a kardot se vettette le oldalukról, elereszté, elvárva tőlük, hogy a nevükön esett csorbát kikészorjúlják az első csatában, hol az első sorba állítja őket, s a helyett, hogy uly is igen megfogott seregét két tiszttel apaszandá, csinál a két gyávából két hőst, a kik százszor meghalnak inkább dicsőséggel, mint még egyszer az Osmán pasa vasmarkába jussanak gyálázattal.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház decz. 18-iki ülésében harmadszor felvitatattán, végleg elfogadták: az 1878. év első negyedében viselőnd közterhekről és fedezendő kiadásokról. Továbbá az 1876. évi december hó 5-én Nagybritániával kötött és az 1876. évi XLIX. t. cikkbe iktatott kereskedelmi szerződés hatályának meghosszabbításáról szóló és 1877. évi november hó 26-án aláírt nyilatkozat beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslatok, s hasonló tárgyalás végett a főrendiházhoz küldetnek át.

Következik a büntető-törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

A 333.—334. és 335. §§. változatlanul fogadtatnak el.

A 336. §-ba Pauler Tivadar előadó „törvényesen nem tiltott vallás” helyett „törvény által nem tiltott vallás” szónak igatását kéri.

Bokros Elek felszólalására a ház a 336. és 339. §§-at együttesen veszi tárgyalás alá.

Bokros Elek a következő módosítványt ajánlja:

„A 336. §. 7. és 8. pontja hagyassék ki, a 339. §. pedig következőleg toldassék meg:

„Lopás vétségét képezik és egy évig terjedhető fogsággal büntethetők ugyanazon vétségek, ha azt.

1. a szolgálatban álló személy azon, kinek szolgálatában áll, vagy annak házához tartozó személyen követi el;

Jöjj bé csak! . . . A kulcs kívül van. . . . A jövevény belépik, de nem férje. Szép, magas szál, mintegy husz éves fiú áll előtte, munkás öltönyben. Achille anyó nem látta őt soha el előtt s még is e fiatal, nyílt arcban van valami vonzó, valami ismerős reá nézve, mi zavarba hozza; „Mi jártában van kérem?”

— Achille gazda nincsen itthon?

— Nincs fiam, nincs még, de azonnal haza jön. Ha valami mondani valója van neki, megvárhatja.

Az asszony székkel künálja meg vendégét, s mivel tétlenül perczig sem tud ülni, előveszi varrását s visszaül helyére az ablak mellé. A jövevény kíváncsian tekint szét a szobában. Egy férfi arczképét pillantja meg a falon, közeledik hozzá, figyelemmel vizsgálja: Az Achille mester fényképe ez?

Az asszony bámulva néz reá: „Őn nem ismeri őt?”

— Nem, de nagy kedvem volna megismerkedni vele.

— De hát végre is mi dolga van vele. Talán pénz végett jött hozzá? Pedig ugy tudom, hogy nem tartozik senkinek, megfizették adósságainkat.

— Nem, nem; nekem sem tartozik semmivel. S még pedig elég különös is, hogy nem tartozik, minután nekem atyám.

— Atyja?

Az asszony elhalványodva áll fel székéről, munkáját földre ejti.

— Oh! tudja kedves Achille asszony, nem azért mondtam ezt, hogy megérintsem kegyedet, én házasságuk előtti szülött vagyok.

2. ha az a tolvajjal házközösségben vagy közös háztartásban élő személy ellen követelik el.”

Pauler módosítványa elfogadtatik. Bokros indítványa pedig mellőztetik.

A 337—340 §§. észrevétel nélkül fogadtatnak el.

A 341. §. a „szabadságbüntetés” szónak szokott módon való kiigazításával, — a 342.—348 változatlanul fogadtatnak el.

A 349. §. után Zay Adolf a következő új szakasz beszurását indítványozza:

„Rögtönítélő bíróságok a rablást és rablási célból elkövetett szándékos emberölést, valamint az ezen büntetékbeni részességet halláll büntetetik és a kivégzést nyaktilló hiányában kötéllel is hajthatják végre.”

A ház mellőzi Zay indítványát és a 349. §-t, ugyszintén a 350—403. §§-at vita nélkül elfogadja.

A 404. §. Teleszky irályi módosításával fogadtatik el. 405—406 107—414 §§. változatlanul fogadtatnak el.

A 415. §. a hamis bukás megbüntetéséről intézkedik.

Teleszky István a hamis bukásra kimért büntetést igen enyhének tartja; és azt óhajlja, hogy az 500 frt helyett 2000 frt tétessék. A ház a módosítványt elfogadja.

A 416. §-hoz Wahrmann Mór a következő módosítást ajánlja: „Vétkes bukás vétségét követi el és 2 évig terjedhető fogsággal, valamint hivatalvesztéssel büntetendő azon vagyonbuktat, a ki először fizetési képtelenségbe, pazarlása, gondatlan üzletvezetése, tözsejétek vagy oly merész üzletek által jutott, a melyek rendes üzletköréhez nem tartoznak” (Helyeslés.)

A ház elfogadja a módosítványt.

A büntető törvényjavaslat többi §§-ai változatlanul fogadtatnak el.

Helfy Ignác azon kérését intézi az igazságügyminiszterhez, hogy szándékozik-e az eljárásról szóló törvényjavaslatot is megvitatás alá bocsátani, mielőtt a büntető-törvényjavaslat hatályba lép? Kéri a minisztert nyilvánítsa e tekintetben véleményét.

Perczel Béla igazságügyminiszter kijelenti, hogy az eljárásról szóló törvényjavaslatot a büntető-törvénykönyv életbelépte előtt szándékozik a ház elé torjjeszteni. (Élénk helyeslés.)

Olvasztatik az igazságügyi bizottság által beterjesztett két határozati javaslat, mely szerint: „Felhivatik a miniszterium, hogy az 1868: 30. t. cikknek megfelelő módon gondoskodjék arról. miszerint a társországekban is lehetőleg még a jelen törvény életbeléptetése előtt az érintett tárgyakra (izgatás, felségsejtek) vonatkozólag azonos tartalmu törvények alkottassanak.” — továbbá: „hogy a viszonyosság elvnek biztosítását és annak megfelelő törvényes intézkedések létesítését eszközölje.”

Helfy Ignác azt akarja, hogy a második határozati javaslat intézkedése hagyassék addig függőben, míg az igazságügyi bizottság a 172. és azzal kapcsolatos §§-okra nézve jelentését beterjeszti.

A ház az igazságügyminiszter és az előadó felszólalása után a határozati javaslatokat elfogadja.

Tisza Kálmán miniszterelnök indítványozza, hogy ha csak a főrendek módosításokat nem tesznek a hozzájuk átküldött törvényjavaslatokon, jan 10-ig érdemlegesen tárgyaló ülés ne tartassék. Ülések csak főrendi izenetek átvételére és szentesített törvényczikkek kihirdetésére hirdettetnének.

A ház ez indítványt helyesléssel fogadván, az elnök azt határozatul kimondja.

Én vagyok a Szidonia fia; azt hiszem hallotta hírt kegyed anyámnak?

Valóban e név nem ismeretlen Achille asszony előtt. Háztartásuk kezdetekor még sok keserű órát is szerzett az neki. Mondták neki, hogy ez a Szidonia férje hajdani kedvese, nagyon szép leány volt, és hogy ők jketlen voltak a legszebb pár a környékben. Az ily dolgokat mindig rosszul esik az embernek hallani.

A fiu folytatta beszédét:

— Hanem azért anyám nagyon derék asszony, azt mondhatom!

Előbb beadtak volt a lelenzsházba; de tiz éves koromban kivett onnét. Keményen dolgozott, hogy legyen miből fölnevelni engem, valami mesterségre taníttatni. . .

Oh! neki éppen nincs mit szemére vessék! Atyámmal már másképp áll; de nem azért jöttem ide . . . Csupán és egyedül azért jöttem, hogy lássam, hogy megismerjem őt. Az igaz is, hogy mindig kintzött és boszantott az a gondolat, hogy én nem ismerem atyámat. Már kis gyermek koromban sok keserűséget okozott ez nekem, s anyámat gyakran siróba hoztam kérdéseimmel: „Nekem nincs atyám? Hol van? Mit csinál? Mig végre egy napon bevallotta az igazat, s azonnal így szóltam:

Tehát Párisban van, jól van! akkor megfogom látni.

Anyám mindenként le akart beszélni róla. „Mikor mondom neked hogy már házas, hogy te neki semmi sem vagy, soha nem érdeklődött irántad, nem kérdezősködött rólad.” Ezzel én mit

Az elnök felhatalmaztatik, hogy ha időközben képviselők lemondának, az új választás iránt intézkedések: továbbá, a királyiának születése napja és a királyi párnak az új alkalmából a ház üdv és szerencsekívánatait tudomására hozhassa. Ezzel az ülés 1 órákor véget ért.

MAGYAR LAPOK SZEMEJE.

A „Pesti Napló” kívánja, hogy Zolyom és Nagy-Kun-Szolnokmegye példája, ne maradjon az országban utánzás nélkül. Bár a kormány politikájának követésétől senki és semmi nem fogja visszatartani, e szomorú tudat senkit nem ment fel att l, hogy kötelességet lelki meggyőződése szerint teljesítse. Kérjenek a megyék jobb külpolitikát e nehéz válságban a kormánytól vagy az országgyűléstől, ez törvényes joguk és politikai hivatásuk. Ne tehessen a nemzet magának szemrehányást, hogy minden törvényes eszközt kimerített, rábírn a kormányt, hogy Magyarországot Muszkaország és a panszlavismus karjainak fojtó öleléséből kimentse. A meghunyaszkodás politikája se ragadjon az országházából a megyeházák termeire is, hogy maradjon reményünk a nemzet romlatlan öserejéhez.

Az „Ellenőr” megengedi az ellenzéki lapoknak azt, hogy a vasárnapi cravallumokban a kormányelnök eljárásában lehetett tapintatlanság. De ha volt, nem az által volt, hogy egy felbujtogatott csöcselőt vállairól, a követelve felnyujtott „határozatokat” el nem fogadta; nem az által volt, hogy a pressió eszközeivel felfegyverkezett küldöttség elfogadásával a forradalmi állapotot elismerni, a törvényes rendet megbontani és a kormány tekintélyét megalázni vonakodott. Hanem igenis, felróhatják neki tapintatlanságot azt a nagy tévedést, hogy bizalmas lábon völt érintkezni a népgyűlés vezérével. És felróhatják tapintatlanságot azt a nagylelkűséget, hogy a csöcselőket szuronyral szétugrasszani, a bujtogatókat stante pede elfogatni még akkor sem engedte, mikor a rendnek erőszakos megháborítása tényleg bekövetkezett. Ezt tessék felpanaszolni. Mert nagyon vitatható, hogy jogos-e a kormányelnök nagylelkűsége, lovagiasága, azon a határon túl, a hol a hamis ember elvégződik, és a kormányelnök kezdődik.

A „Kelet Népe” szerint, miután az osztrák bizottság a tariffát két legfontosabb tételét, a kávé és a petrolum-vámot elvetette, biztosra vehető, hogy az osztrák birodalmi tanács a fináncz-vámokat nem fogja elfogadni. A kormány állítja, hogy a finánczok rekompensatiót képeznek részünkre a védvámok fejében. Vagy igaz-e az állítás, s akkor mi nem fogadhatjuk el a védvámokat, mert nem kapjuk meg a megígért recompensatiót. Vagy nem igaz, akkor még kevésbbé fogadhatjuk el a védvámok tariffát, mert a recompensatiót, melyet ígértek, már kezdettől fogva fiction alapul.

A „Közvélemény” azt hiszi, hogy a három császárközvetésg politikájának halójába sokkal mélyebben van belebonyolodva most már gr. Andrássy, hogy sem a monarchia érdekeinek megfelelőleg járhatna el. Törökország erkölcsi támogatást sem várhat a bécsi kabinetől. Ily körülmények között egyenesen arra kényszerítetik a porta, hogy vagy közvetlenül Oroszországgal kezdjen tárgyalásokat, vagy folytassa a végső kétségbeesés iszonyu harcát, Európa s monarchiának gyálázatára.

A „Nemzeti Hirlap” constatálja, hogy Európa levezi kezét Törökországról, mely saját lételért küzdve egyuttal a világrész kulturájának és szabadságának érdekeit védelmezi, elutasítja ajtajától a békét kereső Törökországot, s azt a sem törődtem. Mindenként meg akartam ismerni őt és istenemre! megérkezve Párisba, megszerzettem magamnak lakozimét s ide jöttem egyenesen. De ne haragudjék ezért, nem birtam ellentállni a vágyaknak. . .

Oh! nem, a jó asszony nem is nehezelt reá! De szíve mélyében féltékeny irigységet érez. Elgondolja magában, hogy vannak az életben igazi balvégek, hogy ez a gyermek éppen úgy lehetett volna az övé is.

Mily nagyon szerette, mily gondosan nevelte volna! . . . És valóban is egészen az Achille kép-mása e fiú; csakhogy arczában van némi szemtelen bátorság, s nem bírja elodázni azon gondolatot, hogy az ő fiában, az annyira ohajtott fiuban, több lett volna a szerénység, tekintetében, hangjában több nyílt becsületesség.

A helyzet kezd kissé zavarba ejtő lenni. Mindketten elhallgatnak. Mindenik saját gondolatmenetét követi.

Most egyszerre léptek hallszanak a lépcsőkön, valaki közeledik. A gazda jött haza. Belép, lassan, vontatott léptekkel, mint oly munkás, kin meglátszik, hogy sok „hétfő napot” elfacsosélt már életében az utczán kóborolva.

„Nézd csak Achille, szólítja meg őt neje, valaki keres téged,” s azzal kimegy a másik szobába, egyedül hagyva férjét, a szép Szidonia fiával. Achille az első szónál elhalványodik, a fiu megnyugtja atyját; oh! hisz tudhatja, hogy mit sem kívánok öntől; nincs szükségem senki segélyére, hogy meg tudjak élni; egyedül csak azért jöttem, hogy lássam őnt, csupán csak azért.”

tanácsot adja neki, hogy menjen és kolduljon békét ellenfelétől. A mitől minden európai politikus, a mitől Magyarországon és Ausztriában minden jó hazafi mint veszedelemtől tart, azt a külügyminiszterek czéhe, köztük Ausztria-Magyarország külügyére tanácsul adja Törökországnak. Valóban nem tudja, a gyávaságtól riadon-e vissza inkább, mely ez eljárásban nyilvánul, vagy a vakaságot sirassa, mely azt jellemzi!

A szász egyetemi közgyűlés ülései.

Nagy-Szeben, decz. 19.

A szász egyetemi közgyűlés f. h. 16 diki üléséről küldött tudósításmat dr. Pacurar kisebbségi előadó indoklása még következő részletével egészitem ki. A szász többség — mondá — egyházak hivatalos lapjában egyre azon gonosz hírt terjesztik, hogy a magyar kormány ilyen meg amolyan jogtalan és törvénytelen beavatkozást akar bitorolni az egyetemi vagyon kezelésénél, sőt azzal is ijesztgetik a jámbor kevéket, hogy ezen kormány a vagyont incamerálni is későzül; nem tartok én attól, — mondá szónok — hogy a magyar kormány a vagyont valamikor incamerálja, mert épen ezen kormány terjesztette mindkét törvényhozői tényező elé az 1876 évi XII. törvényczikket, mely a vagyonnak (az igaz: nem kizárólag szász) köznevelődési czélokra fordítását biztosítja; tőny az, hogy II. József császár, még pedig minden teketória nélkül, az egyetemi vagyont incameralta; de tagadhatatlan tény az is, hogy az országnak azon időben érvényes törvényei szerint alkotmányos magyar kormány (kir. fő kormányzók és korlátnokság) adta megint vissza a vagyont az egyetemnek oly kötelezettség mellett, hogy a jövedelemnek a közigazgatási költségek fedezése és netalán adósságok törlesztése után még fennmaradó része egyenlő arányban a volt királyföldi lakosság szász és román egyházai és iskolái fölségelésére fordítandó; hogy miként teljesítette a szász egyetem a fennállott díkasterialis rendszer alatt ezen kötelezettséget, azt jól tudjuk; ismételtem: attól nem tartok én, hogy az alkotmányos és felelős magyar kormány az egyetemi vagyont a világos törvény ellenére incamerálja, mert törvényadta ellenörködési és fölségelési — önk által azonban rendelkezésének elkeresztelt — jogával él; hanem igenis tartok attól, hogy a kormány ezen ellenörzése nélkül a szász lutheranum főconsistorium, mely már 1850-ben e vagyonból egy millió forintnál többet, azaz nem csak az akkor tényleg létezett vagyont, hanem annak reménylendő és be is teljesedett felszaporodása legnagyobb részét is a maga részére incameraltatta, az egyetemi vagyont fennmaradó részét is utolsó fillérig szintén incamerálna, ha a kormány a törvény értelmében nem örködök.

Roppant sérelmet látnak önk abban, hogy a főispán mint szász ispán és szász egyetemi közgyűlési elnök rendkívüli sürgős esetekben „felelősség és utólagos bejelentési kötelezettség terhe alatt” a költségvetési előirányzat keretén kívül is utalványozhasson. Ugyan miből utalványozhat és mire?

Az 1850 évi főconsistoriumos milliomos incameratio, a gazdasági és iparoskolák, a brassói gör. kel. és szászvárosi ref. gymnasium javadal-mazása, az egyetemi tisztek rendszeresített fizetése, az egyetemi kövek napi díjai sat. fedezése után ugyan mi marad még fön, miből utalványozhasson? De ha marad is, ugyan mire utalványozhat? E kérdésre a törvény felel, mely azt rendeli, hogy a vagyon a volt királyföldi lakosság köznevelődési czéljaira, még pedig vallás és nemzetiség különbsége nélkül fordítandó; önk sérelme tehát az, hogy rettenetes valaminek, égbekiáltó hallatlan igazságtalanságnak tartanak.

Az atya zavartan hebegé: „Hiszen . . . hiszen . . . jól tett . . . jól tetted fiam, . . .”

Akár hogy is, ez a rögtönzött atyaság kissé zavarba ejtő őt, különösen neje végett. A konyha felől pillantott s halkított hangon szólt: „Tudod mit, menjünk le, itt közel van egy borkereskedés, ott szabadabban beszélgethetünk. . . Anyuk várj csak kissé réám, azonnal visszatérek.”

Lemennek a boltba, letelepednek egy liter bor mellé s elkezdnek beszélgetni.

— Mivel foglalkozol? kérdi az atya, én az ácsmesterséggel tűzöm.

A fiu válaszol: „En az asztalosságot.”

S jól foly ott felétek az üzlet?

— Nem valami kiűnően.

S a társalgás ily hangon foly tovább. Kéz-művekről, üzletről tett néhány kérdés, csak e körül forog. Legkisebb felindulás egymást láthatni. Semmi, semmi bővebb mondani valójuk egymásnak. Egyetlen közös emlék nem fűzi őket össze, két merőben elfküldöttét lét, kiknek soha legkisebb, hatásuk befolyásuk nem volt egyik a másikára.

A liter bor elfogyván, a fiu feláll: Menjünk atyám, nem akarom tovább tartóztatni. Láttam, megismertem őnt, elégtűlen távo-zom. A viszontlátásig.

— Jó szerencsét fiam!

Hidegen megszorítják egymás kezét, a fiu elmegy egyfelé, az atya visszatér lakására; nem fogják látni egymást ez életben.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Ábránd-képek.

Dandut Affrontól.

XIII.

Achille apó.

(Párisi kép).

(Folytatás.)

Különösen ez szomorította leginkább szívét, de mivel nagyon erős lelke, derék nő volt, rendre-rendre ebbe is bele nyugodott, s munkában keresett vigaszt. Tűjének szabályos mozgása lecsillapítja keservét, s munkában töltött nap után, egy percznyi nyugalom élvezése, boldog megelégedés helyét pótolta nála. Különben is, Achille apó, a mint öregedett, egészen átváltozott. Most is mindig többet iszik ugyan, mint szomjusága kívánja, de azután még jobban fogja a munka. Látszik, hogy tart kissé az asszonytól, ki egy anya gyöngédségével s szigorával bántik vele. Ha meg is részeszik, soha nem veri meg többé feleségét; s néha-néha szgyelve, hogy oly szomorun hagyta eltelni ifju éveit, elviszi egyszer-mászor Saint-Mandé-ba, vagy más mulatóhelyre.

Az asztal meg van terítve, a szoba rendbe hozva. Kopogtatnak.

1871